

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Milana Karabína a sudcov JUDr. Emila Bdžocha, JUDr. Jozefa Kanderu, JUDr. Štefana Michálíka a JUDr. Pavla Tomana v trestnej veci obvineného **L. M. a spol.**, pre trestný čin lúpeže podľa § 234 ods. 1, ods. 2 písm. a), ods. 3 Tr. zák. v znení účinnom do 1. januára 2006, vedenej na Krajskom súde v Trenčíne pod sp. zn. 1 T 15/00, rozhodol na neverejnom zasadnutí konanom 10. augusta 2009 v Bratislave o dovolaniach obvinených L. M., V. Š. a M. Š. proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 24. januára 2008, sp. zn. 2 To 38/2005

t a k t o:

Podľa § 382 písm. c) Tr. por. dovolania obvinených L. M., V. Š. a M. Š. **sa o d m i e t a j ú.**

O d ô v o d n e n i e:

Rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne z 2. februára 2005, sp. zn. 1 T 15/00 boli obvinení L. M., V. Š. a M. Š. uznaní za vinných z trestného činu lúpeže podľa § 234 ods. 1, ods. 2 písm. a), ods. 3 Tr. zák. na tom skutkovom základe, že

po predchádzajúcej dohode, príprave a rozdelení úloh na nezistenom mieste spoločne s L. O., nar. X., už právoplatne odsúdeným rozsudkom Krajského súdu v St. Pölten v Rakúskej republike, sp. zn. 24Vr 518/93, 24Hv 3/94-319 z 30. júna 1994 k trestu odňatia slobody vo výmere dvadsať rokov a s už nebohým J. J., nar. X. a s ďalším neznámym mužom, dňa X. v dobe od X. hod. do X. hod. na západnej železničnej dráhe zo S. P. do V. v R. R. vylúpili poštový vozeň osobného vlaku č. X. tak, že po predchádzajúcom ozbrojení sa strelnými zbraňami, ktoré doposiaľ neboli stotožnené, traja z nich vnikli cez okno toalety do poštového vozňa, kde fyzicky napadli poštových úradníkov M. S., M. F., H. S. a H. F., pričom pri prepade nestotožnený z páchatel'ov usmrtil dvoma mierenými výstrelmi do hlavy H. F. a ostatných

poštových úradníkov spútali, prelepili im ústa lepiacou páskou a natiahli im cez hlavy vrecia a z poštového vozňa odcudzili 35 079 494,75 ATS, ktoré v stanici V. - H. prevzali zostávajúci páchatelia a odviezli na neznáme miesto a takýmto konaním spôsobili R. P. a T. R. vo V. škodu vo výške 35 079 494,75 ATS.

Každému z obvinených uložil krajský súd trest odňatia slobody vo výmere 10 (desať) rokov, so zaradením na jeho výkon do II. (druhej) nápravno-výchovnej skupiny a poškodenú stranu S. M. pre V. H. a D., G. R. S. P. a S. vo V. odkázal s nárokom na náhradu škody na konanie o veciach občiansko-právnych.

Na základe odvolania všetkých troch obvinených rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom z 24. januára 2008, sp. zn. 2 To 38/2005 tak, že podľa § 258 ods. 1 písm. d) Tr. por., účinného do 1. januára 2006, zrušil vyššie citovaný rozsudok Krajského súdu v Trenčíne v celom rozsahu a na nezmenenom skutkovom základe, ako je uvedený v rozsudku súdu prvého stupňa, podľa § 259 ods. 3 Tr. por., účinného do 1. januára 2006, uznal obvinených L. M., V. Š. a M. Š. za vinných z trestného činu lúpeže podľa § 234 ods. 1, ods. 2 písm. a), písm. b) Tr. zák., v jeho znení účinnom do 1. júla 1990.

Každému z menovaných obvinených uložil Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 234 ods. 2 Tr. zák., v znení účinnom do 1. júla 1990, trest odňatia slobody vo výmere 6 (šesť) rokov, so zaradením na výkon trestov podľa § 39a ods. 3 Tr. zák., v znení účinnom do 1. júla 1990, do I. (prvej) nápravno-výchovnej skupiny. Aj Najvyšší súd Slovenskej republiky citovaným rozsudkom podľa § 229 ods. 1 Tr. por., účinného do 1. januára 2006, odkázal vyššie uvedenú poškodenú stranu s nárokom na náhradu škody na konanie o veciach občiansko-právnych.

Proti tomuto rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky podal dovolanie samostatne, prostredníctvom svojho obhajcu JUDr. I. Ž., PhD., obvinený L. M. a samostatné dovolanie podali, prostredníctvom svojho obhajcu JUDr. B. V., obvinení V. Š. a M. Š.. Dovolanie obvineného L. M. bolo na Najvyššom súde Slovenskej republiky vedené pod sp. zn. 1 TdoV 9/2008 a dovolania obvinených V. Š. a M. Š. pod sp. zn. 1 TdoV 5/2008.

Vzhľadom na splnenie podmienok spoločného konania podľa § 21 ods. 3 Tr. por. rozhodol dovolací senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky o spojení týchto vecí o dovolaniach všetkých obvinených na spoločné konanie, ktoré sa naďalej vedie pod spoločnou spisovou značkou 1 TdoV 5/2008.

Dovolania všetkých troch obvinených sú v podstate zhodné. Obvinený L. M. ho opieral o dovolacie dôvody uvedené v § 371 ods. 1 písm. c) a písm. g) Tr. por. Rovnako tak urobili aj obvinení V. Š. a M. Š.. Všetci traja namietali, že v konaní predchádzajúcom napadnutému rozsudku bolo zásadným spôsobom porušené ich právo na obhajobu a rozhodnutia oboch súdov boli založené na dôkazoch, ktoré boli vykonané nezákonných spôsobom.

Obvinený L. M. v dovolaní uviedol, že k porušeniu jeho práva na obhajobu došlo v priebehu prípravného konania niekoľkokrát, pretože od vznesenia mu obvinenia dňa 22. júna 1993 bolo vykonané množstvo procesných úkonov, o ktorých obhajoba vôbec nevedela alebo nemala možnosť zúčastniť sa ich. V dôsledku toho už pred prvostupňovým súdom a potom aj v odvolacom konaní namietal procesnú použiteľnosť výpovedí svedkov H. P. (K.), J. J., W. S., J. M., J. B., P. L. a P. F., ktorých výsluchy boli vykonané pred vznesením obvinenia a mali byť zopakované v prítomnosti obhajcu a najmä svedkyňa W. S. nebola nikdy vypočutá v prítomnosti jeho obhajcu, pričom ani zásadné rozpory v jej výpovediach nevedli súd k tomu, aby bola vypočutá na hlavnom pojednávaní.

Pokiaľ teda bolo porušené právo jeho obhajoby pri vykonávaní dôkazov a je daný dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por., potom ide o dôkazy, ktoré neboli vykonané a zabezpečené zákonným spôsobom, čo samo o sebe zakladá aj dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por.

Aj obvinení V. Š. a M. Š. uvádzali, že išlo u nich o prípad nutnej obhajoby, vzhľadom na vznesené obvinenie pre trestný čin lúpeže podľa § 234 ods. 1, ods. 2 písm. a), ods. 3 Tr. zák. s trestnou sadzbou odňatia slobody v rozpätí od desať do pätnásť rokov a mali právo byť vypočúvaní v prítomnosti obhajcov a rovnako mali aj ich obhajcovia právo zúčastniť sa už v rámci prípravného konania úkonov, ktoré sa týkali ich klientov. Obaja však boli vypočutí v rozpore s právom na obhajobu a rovnako tak boli bez účasti obhajcov vypočúvaní aj svedkovia J. J., H. K., W. W., J. B. a J. M. dňa 17. júna 1993 vo večerných hodinách, teda v deň keď bolo voči nim vznesené obvinenie.

Všetci traja obvinení napokon namietali, že nie je možné procesne použiť výpovede svedkov, ktorí vypovedali v trestnej veci obvineného L. O. v rokoch 1992 a 1993, pretože sa nemohol aplikovať článok 26 ods. 1 Európskeho dohovoru o odovzdávaní trestného stíhania z 15. mája 1972 (pod č. 551/1992 Zb.), lebo tento dohovor z 15. mája 1972 bol podpísaný v mene bývalej ČSFR 13. februára 1972 (údaj v dovolaniach je mylný,

lebo išlo o rok 1992 a nie 1972, keď bol dohovor podpísaný v mene bývalej ČSFR), pričom ratifikačná listina bola uložená u generálneho tajomníka Rady Európy, depozitára dohovoru, 15. apríla 1992. Keďže však došlo k rozdeleniu Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky na dva samostatné štáty, bola potrebná nová ratifikácia, pričom zo zákona č. 51/1996 Z. z. vyplýva, že Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky podpísalo vo Viedni zmluvu medzi Slovenskou a Rakúskou republikou o doplnení Európskeho dohovoru o vzájomnej pomoci v trestných veciach a uľahčení jeho vykonávania až 20. júna 1994. Národná rada Slovenskej republiky vyslovila so zmluvou súhlas svojim uznesením č. 559 z 18. augusta 1994 a prezident Slovenskej republiky ju ratifikoval 19. októbra 1994.

Podľa dovolacích námietok obvinených, keďže uvedená zmluva nadobudla platnosť a účinnosť až 1. februára 1996 a v našom právnom poriadku neplatí retroaktivita, nie je možné opierať sa o takúto zmluvu, pretože výpovede svedkov v Rakúsku boli urobené v roku 1992, resp. 1993, teda pred uzatvorením tejto zmluvy. Pokiaľ by sa aj vychádzalo z Európskeho dohovoru o odovzdávaní trestného konania (pod č. 551/1992 Zb.), treba sa opierať o jeho článok 6 ods. 1, v ktorom sa uvádza, že „pokiaľ je niektorá osoba podozrivá, že spáchala podľa právneho poriadku niektorého zmluvného štátu trestný čin, môže tento štát žiadať iný zmluvný štát, aby začal konanie vo veci za podmienok uvedených v tomto dohovore“ a v článku 8 ods. 1 sú taxatívne uvedené prípady, kedy môže žiadať zmluvný štát iný zmluvný štát, aby začal konanie, pričom písm. d) tohto článku uvádza, že je to možné, pokiaľ sa proti podozrivej osobe vedie v dožiadanom štáte konanie pre ten istý trestný čin.

Obvinení V. Š. a M. Š. namietajú, že ak došlo k prevzatiu ich trestného stíhania 17. júna 1993, určite to nebolo vo večerných hodinách, tak ako im bolo vznesené obvinenie, ale bolo to spravené počas dňa, teda pred vznesením obvinenia, a teda v rozpore s Európskym dohovorem o odovzdávaní trestného konania. V takom prípade nebolo, podľa nich, možné v konaní pred súdom použiť dôkazy, ktoré boli zabezpečené a vykonané v rámci trestného stíhania orgánmi cudzieho štátu, Rakúskej republiky, ktoré boli vykonané predtým, než im bolo vznesené obvinenie. Podobne obvinený L. M. uviedol, že všetky úkony, ktoré boli vykonané v Rakúskej republike pred vznesením obvinenia jemu, t. j. pred 22. júnom 1993, nemohli byť použité v konaní pred Krajským súdom v Trenčíne, resp. v konaní Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vedenom pod sp. zn. 2 To 38/2005.

Preto sa všetci obvinení dovolaním domáhali, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky v zmysle § 386 ods. 1 Tr. por. vyslovil rozsudkom porušenie zákona v ustanoveniach, o ktoré opreli dôvod svojho dovolania a podľa § 386 ods. 2 Tr. por. zrušil výrok o vine napadnutého rozsudku a celý výrok o treste, ako aj ďalšie výroky, ktoré majú vo výroku o vine svoj podklad.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 377 Tr. por.) zistil, že dovolanie je prípustné (§ 368 Tr. por.), bolo podané oprávnenými osobami (§ 369 ods. 2 písm. b) Tr. por.), v zákonnej lehote a na mieste, kde možno tento mimoriadny opravný prostriedok podať (§ 370 ods. 1, ods. 2 Tr. por.).

Najvyšší súd Slovenskej republiky však zároveň zistil, že podané dovolania musí odmietnuť na neverejnom zasadnutí, lebo je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Tr. por. (§ 382 písm. c/ Tr. poriadku).

Podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. dovolanie možno podať ak bolo **zásadným spôsobom** porušené právo na obhajobu.

Podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por. dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli **súdom vykonané** zákonným spôsobom.

Podľa § 371 ods. 3 Tr. por. dôvody dovolania podľa odseku 1 písm. a) až písm. g) nemožno použiť, ak táto okolnosť bola tomu, kto podáva dovolanie, známa už v pôvodnom konaní a nenamietal ju najneskôr v konaní pred odvolacím súdom.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako dovolací súd, sa zaoberal aj tým, či je splnená podmienka § 371 ods. 3 Tr. por. pre podanie dovolania a zisťuje, že námietky vo vzťahu k procesnej použiteľnosti dôkazov a porušenia ich práva na obhajobu vznášali obvinení aj v podaných odvolaniach a odvolací súd sa s nimi vyrovnal v napadnutom rozhodnutí.

Podmienka § 371 ods. 3 Tr. por. na podanie dovolaní bola obvinenými splnená, avšak dovolací Najvyšší súd Slovenskej republiky v päťčlennom senáte nezisťuje, že by právo na obhajobu

obvinených bolo zásadným spôsobom porušené. Išlo o nutnú obhajobu obvinených pri právnej kvalifikácii skutku podľa vzneseného obvinenia zo 17. júna 1993, ktoré im bolo oznámené pri prvých výsluchoch, obvineným V. Š. a M. Š. 17. júna 1993 a obvinenému L. M. 22. júna 1993. Už pri prvých výsluchoch mali obvinení obhajcov, ktorých si zvolili obvinení M. Š. a L. M., ktorého obhajca bol ihneď po tom, ako obvinený oznámil, ktorého obhajcu si zvolil, upovedomený o výsluchu a zúčastnil sa ho 22. júna 1993 alebo ktorý bol ustanovený obvinenému V. Š. (JUDr. M. J.), ktorá bola prítomná pri prvom výsluchu obvineného.

Pokiaľ obhajcovia obvinených sa nemohli zúčastniť na výsluchoch svedkov, ktoré sa konali súbežne s výsluchom obvinených, Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako odvolací súd, sa vyrovnal s týmito odvolacími námietkami obvinených a poukázal v napadnutom rozhodnutí, že odhliadajúc od tých svedeckých výpovedí, ktoré boli robené súbežne s výsluchmi obvinených, ktorých sa ich obhajcovia zúčastňovali a nemohli byť prítomní na výsluchoch svedkov, mal odvolací súd dostatok relevantných dôkazov na uznanie viny obvinených.

Päťčlenný senát dovolacieho súdu konštatuje, že v konaní pred krajským súdom a odvolacím súdom nedošlo k zásadnému porušeniu práva na obhajobu obvinených. Tá časť svedkov, ktorých výpovede boli rozhodujúce pre uznanie viny obvinených, bola vypočutá na hlavnom pojednávaní a obvinení aj ich obhajcovia mohli svedkom klásť otázky. Týka sa to aj svedkov J. B. a J. M., ktorých obvinení uvádzajú v dovolaniach. U značnej časti svedkov, ktorých výpovede boli prečítané v súlade s § 211 ods. 1 Tr. por. účinného v čase konania hlavného pojednávania, obvinení po porade s obhajcami vyslovili súhlas s prečítaním týchto výpovedí.

Výpovede svedkov, ktorí zomreli (J. J., P. L., V. B.) boli v súlade s § 211 ods. 2 písm. a) Tr. por. prečítané. Pokiaľ svedkyňa J. J. bola vypočúvaná 17. júna 1993 bez prítomnosti obhajcov obvinených z vyššie uvedených dôvodov, Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako odvolací súd poukázal v napadnutom rozhodnutí na to, že na túto výpoveď neprihliadal. Menovaná svedkyňa však o podstatných okolnostiach prípadu vypovedala viackrát a medzi prečítanými výpoveďami tejto svedkyne sú aj také, z ktorých je zrejmé, že obhajcovia mali možnosť sa jej výsluchu zúčastniť. Medzi také patrí i jej výpoveď pri výsluchu uskutočnenom 8. júla 1993 vo Veľkom Krtíši, na ktorom sa zúčastnil aj obhajca obvineného L. M. JUDr. M. A..

K námietke obvinených, že pre retroaktivitu nebolo možné použiť dôkazy vykonané v Rakúskej republike pred prevzatím trestného stíhania orgánmi Slovenskej republiky treba poznamenať, že rozhodujúci v tomto smere bol Európsky dohovor o odovzdávaní trestného konania uverejnený pod č. 551/1992 Zb. Pre Slovenskú republiku ako súčasť Českej a Slovenskej Federatívnej republiky, ktorá bola jeho zmluvnou stranou s platnosťou od 15. júla 1992 bol od tej doby záväzný. Po rozdelení ČSFR a vzniku samostatnej Slovenskej republiky od 1. januára 1993 nenastalo v platnosti a účinnosti zmluvy pre Slovenskú republiku žiadne vákuum.

Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky oznámilo v Zbierke zákonov pod č. 79/1994 Z. z., že 8. januára 1993 Výbor ministrov Rady Európy potvrdil so spätnou platnosťou od 1. januára 1993 sukcesiu Slovenskej republiky do mnohostranných zmlúv, ktorých zmluvnou stranou bola Česká a Slovenská Federatívna Republika, deponovaných u generálneho tajomníka Rady Európy a otvorených na prístup aj štátom, ktoré nie sú členmi Rady Európy. Dňa 30. júna 1993 Výbor ministrov Rady Európy potvrdil so spätnou platnosťou od 1. januára 1993 sukcesiu Slovenskej republiky do mnohostranných zmlúv, ktorých zmluvnou stranou bola Česká a Slovenská Federatívna Republika, deponovaných u generálneho tajomníka Rady Európy a otvorených na prístup len členským štátom Rady Európy. Uvedené mnohostranné zmluvy boli uverejnené v Zbierke zákonov Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky a 1. januárom 1993 nadobudli platnosť pre Slovenskú republiku.

Medzi mnohostranné zmluvy otvorené na prístup aj štátom, ktoré nie sú členmi Rady Európy patril aj Európsky dohovor o odovzdávaní trestného konania z 15. mája 1972, ktorý nadobudol platnosť 30. marca 1978. Pristúpila k nemu aj Rakúska republika a v tom čase, ako bol platný pre Českú a Slovenskú Federatívnu republiku a následne od 1. januára 1993 aj pre samostatnú Slovenskú republiku, bola jeho zmluvnou stranou aj Rakúska republika. Preto sa mohol uplatniť už od platnosti tohto dohovoru pre Slovenskú republiku pre obe zmluvné strany jeho článok 26 ods. 1, na ktorý správne poukázal odvolací súd, podľa ktorého akýkoľvek procesný úkon urobený v dožadujúcom štáte podľa jeho právneho poriadku bude mať rovnakú platnosť v dožiadanom štáte, akoby ho urobili orgány tohto štátu, za podmienky, že jeho prijatie nedá tomuto úkonu väčšiu dôkaznú váhu, než má v dožadujúcom štáte.

Pokiaľ sa v napadnutom rozhodnutí spomína aj následná Zmluva medzi Slovenskou republikou a Rakúskou republikou uverejnenou pod č. 51/1996 Z. z. týka sa vzájomnej právnej pomoci a iba sa ňou dopĺňa iný dohovor a to Európsky dohovor o vzájomnej právnej pomoci v trestných veciach z 20. apríla 1959 a zmluva bola uzatvorená na uľahčenie jeho vykonávania ale nemení nič na podstate záväzkov vyplývajúcich pre obe zmluvné strany z Európskeho dohovoru o odovzdávaní trestného konania z 15. mája 1972. Dodajť treba, že nie je priliehavá argumentácia obvinených V. Š. a M. Š., že o Európsky dohovor o odovzdávaní trestného konania nebolo možné sa opierať, lebo v článku 8 ods. 1 tohto dohovoru je taxatívne uvedené, kedy môže zmluvný štát žiadať iný zmluvný štát, aby začal konanie a podľa písm. d) je to možné, pokiaľ sa proti podozrivej osobe vedie v dožiadanom štáte konanie pre ten istý trestný čin. To je len jedna z alternatív, kedy môže zmluvný štát žiadať o začatie konania. Ostatné alternatívy obvinení prehliadajú, najmä tú, ktorá je uvedená pod písmenom b) citovaného článku, pokiaľ je podozrivá osoba občanom dožiadaného štátu alebo z neho pochádza.

Samotný trestný skutok bol odvolacím súdom správne právne kvalifikovaný za použitia Trestného zákona účinného do 1. júla 1990 a pochybenie prvostupňového súdu, ktoré vyznievalo v neprospech obvinených, bolo napravené, s priliehavým odôvodnením.

Dovolací súd je viazaný dôvodmi dovolania, ktoré uplatnili obvinení, avšak nezistil ani tie, ktoré uplatnili obvinení podľa § 371 ods. 1 písm. c) a písm. g) Tr. por. Preto postupom podľa § 382 písm. c) Tr. por. dovolania obvinených odmietol.

P o u č e n i e: Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.

V Bratislave 10. augusta 2009

JUDr. Milan K a r a b í n, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Sláva Drgoňová

